

Er zijn veel meer theaterinitiatieven ontstaan, de professionalisering heeft zich in alle geledingen van de praktijk doorgezet, maar de daaruit voortvloeiende bureaucratisering en commercialisering hebben dat óók gedaan.

'Formats' krijgen meer en meer vaste voet aan de grond; het vruchtbare zoeken komt in het gedrang; er ontstaat een verschil tussen maakwerk (en ik bedoel dit niet als een waardeoordeel maar als een beschrijving van een praktijk) en kunstwerk. We moeten ons heel ernstig de vraag stellen of de werkvormen en functioneringswijzen die we op dit moment gebruiken en die een erfenis zijn uit vorige decennia, nog wel aangepast zijn aan wat we nu willen maken. In een snel-snel productie is er voor een auteur eigenlijk geen plaats. Schrijven is een langzaam, reflexief proces waarvoor tijd nodig is. Schrijvers moeten kunnen profiteren van de onvermijdelijke introspectie die het alleenzijn met hun tekst teweeg kan brengen. Alle tekstverwerkers ten spijt blijft het schrijven net zoals de hele theaterpraktijk zelf een ambachtelijke bezigheid.

Als antwoord op de druk van productie en overproductie zie ik jonge theatermakers vandaag kiezen voor een over maanden uitgespreide nomadische vorm van creëren. Bijvoorbeeld, de voorstelling *Hopefully...* van de Iraans-Noorse choreograaf Hooman Sharifi kwam tot stand in een proces dat hem van Oslo naar Tallinn, Kosovo, Beiroet, Antwerpen en Brussel bracht. Deze soms extreme locaties en de sfeer die deze plekken genereerden, alles wat de groep onderweg ervaren heeft, heeft mee de productie gevoed. Ik zou me op een gelijkaardige wijze nomadische auteurs kunnen voorstellen die, –samen met een groep of alleen, maar dan in voortdurend contact met die groep, – zwerfend over de hele wereld over die huidige wereld zouden berichten. Een alleen reizend individu beschikt immers over een bijzondere flexibiliteit. Een laptop in zijn koffer of, bij gebrek aan elektriciteit, zelfs wat papier en een pen en hij kan vertrekken.

Meertaligheid die al sowieso een belangrijke rol in de huidige theaterpraktijk speelt zal op organische wijze tijdens zo'n reis in zijn teksten binnendringen.

De schrijver als vragensteller

Op die manier kan de schrijver over een bredere wereld berichten en op het gebeurde reflecteren. Als er al één theatrale oervorm is die altijd maar weer terugkeert en zal blijven terugkeren, dan is het wel die van het bodeverhaal, de woorden van hem die getuigenis aflegt, rapporteert, vertelt wat elders gebeurde.

Maar (en hier komen we dan bij mogelijke thema's, mogelijke stof voor toekomstige teksten) beschrijven is weliswaar het eerste stadium van schrijven, maar het is niet genoeg. De schrijver van vandaag dient meer dan ooit zijn essentiële taak van vragensteller in deze maatschappij op zich te nemen. Amerika is gelukkig niet alleen het land van Bush maar ook dat van Paul Auster, Philip Roth, Richard Powers, Don DeLillo, Adam Hazlett enzovoort.

Thema's die auteurs vandaag zouden kunnen uitspitten, onderwerpen waaromtrent nood is aan een talige reflectie zijn o.m.:

- Het uitklaren van de trauma's van de gruwel en van de verstomming, de verhakkeling van de taal die daaruit voortvloeit; ik denk niet enkel aan de holocaust maar aan al die andere oorlogen en rampen.
- Het zoeken van een verhouding tegenover de overproductie aan fictie in deze wereld: wat is het statuut van het documentaire, de getuigenis? Moet het theater nog doorgaan met zelf fictie te produceren?
- Het spanningsveld tussen mens en

technologie aftasten en onderzoeken.

- Verhelderingen, nuanceringen aanbrengen in ons beeld van 'de ander' (in onze maatschappij is dat vaak de moslim); het mededogen opzoeken maar niet verzinken in populisme of een simplistisch multiculturalisme; het onderscheid helder krijgen tussen tolerantie en radicaliteit, tussen het eigene en het andere, tussen de oppervlakkige consensusideologie en de scherpe omlijnningen mogelijk in een echte democratische discussie enzovoort.

Er is ontzettend veel werk voor de boeg.

En de auteur zelf in dit alles? Zal hij overleven? Barthes schreef dat de auteur als instituut dood is, maar dat hij ernaar verlangt de auteur in elke tekst tegen te komen, dat hij hem nodig heeft. Müller schreef: 'Literatuur neemt aan de geschiedenis deel als ze aan de beweging van de taal deelneemt. (...) Werken aan het verdwijnen van de auteur is tegenstand bieden tegen het verdwijnen van de mens.'

Ieder heeft natuurlijk zijn ijdelheid. Geen mens die zonder geboren wordt. Maar ik zie een beeld voor me van de auteur op weg naar het sonore land, onderweg oprapend wat zijn aandacht opeist (bricolierend dus, en met dat bricolageprincipe zijn we ver afgedwaald van de perfectie van het ideale stuk). Ik zie die auteur niet als een zichzelf promotende Vlaming of Nederlander maar eerder als de bescheiden geduldige onderzoeker met een groot verlangen naar diepgang en reflectie. En als de auteur dan toch zou verdwijnen, dan liefst op de manier zoals Pessoa die beschreef: 'Ik ben vandaag zo helder van geest, dat ik het gevoel heb niet meer te bestaan.'